

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק היה גליון ה-1000 של השבועון. תחת הכותרת "נופלים ההולכים ראשונה", החל השבועון בפירסום מונטרפיות קצרות לזכר הנופלים במערכה. במדור "הנדרים" התייחס עורך השבועון, תחת הכותרת, "כל העם צבאי", לייחוד של צה"ל מול צבאות אחרים. כתב השבועון עמנואל פרת תיאר כרטיסות, "המדת עולה לפניה", את המדענים שהגיעו למינור מטרה קתרינה לבוסק את אוצרותיה, כפרם יחזור הציריאי סיני לירי המצרים. מדור הספורט של השבועון דיווח על כישלונה של מישלחת ישראל

נופלים ההולכים ראשונה

"העולם הזה" 1000
תאריך: 12.12.1956

עיתונות חופשית ופרשת כפר קאסם * הקרב על השלום * דויד בן גוריון, הנסיגה ומה שרת

ולהפגין לעיני המדינה והעולם את דמותה האמיתית של האומה.

מפלגות

שבוע לפני מיבצע סיני הציע העולם הזה (993) להקים, בצד מטכ"ל החאקי ה-מנצח על הצבא, מטכ"ל בן, שירכו ויתכנן את כל המאמצים להשגת שלום על בסיס של איחוד מרחבי. הסיסמה העיקרית: ה-מלחמה בין שני העמים השמיים, פתחה את המרחב לפני האימפריאליזם הור מכל הכיוונים.

השבוע הצטרפה באופן מפתיע אישיות נכבדה לדרישה זו. באסיפת-עם מטעם מפלגתו ברמת-יזק, קרא יגאל אלון: "ליד המפקדה הצבאית, הדרושה לנו לשם הגנה על קיומנו וזכויותינו, יש צורך דחוף גם בהקמת מפקדת-שלום. שתתווה מדיניות של שלום טווח ארוך! עלינו לחזק את הכלים הקיימים, ולהקים גם כלים חדשים! הסברתנו צריכה להגיע לכל אוזן ערבית ולהבהיר את הסכנות הצפויות מ-מצב של מלחמה! יהיו חלקים בעמי ערב שנופצו מה סכנות! עלינו לחתור ליום

רק קול אחד גיבש השבוע כדי לדרוש בגלוי את טישטוש הפרשה ואת עריכתו של מישפט סגור וסודי. היה זה קולו של דובר התי: עורך הצופה, שבתי דניאל (49). שהשתמש במתלה הנדרשה בביטחון-המדינה — אמתלה שהופעלה פעמים כה רבות לטישטוש רדיפות היהודים ב-היסטוריה.

היה זה סימן נוסף להידרדרות המוסרית של העסקנות הדתית במדינה. כבר קודם לכן מצאה את ביטוייה בעובדה הפשוטה כי אף אחד מן הרבנים הראשיים לא מצא לנכון לעשות את המחווה הפשוטה ביותר, הנאה לאדם המייצג את המוסד הדתי: לבקר בכפר הנפגע, לנחם את בני-הימשיפי חות של קורבנות הרצח הסיטוני. למולה של האנושות, לא תמיד היו נציגי גיה של דת ישראל כאלה. מעולם לא היה נודע לעולם על מעשה הוועדה של שימעות ולוי בשכם * או על מעשיו של עכן ב-ייתו, אילו פקדו יעקב בן-יצחק או יהושע בן-נון להעמיד את האשמים לפני בית-דין צבאי סודי ולהטיל צנזורה על מעשיהם. יורשיו של מוסר זה היו האנשים ש-הציעו השבוע לערוך את התגובה הנכונה לרצח כפר-קאסם: ביקור המוני של יהודים בכפר הנפגע, כדי לנחם את האבלים

בראשית ל"ד: ויקחו שני בני יעקב, שמעון ולוי אחי דינה, איש חרב ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר.

העם

המעין המתגבר לפתע, כמעט חודש וחצי אחרי המאורע, התערר המצפון הלאומי. כמעין של מים טהורים, פרץ מסלע האדישות. במשך שבועות ארוכים שררה דממה דקה מסביב לפרשת-הוועדה של כפר קאסם. איפול חמור מנע את האמת מן ההמונים. המחאה היתה מוגבלת לאנשים מחוץ למחנה. כמו ח"כ מק"י תופיק טובי, ולאנשים מבודדים אף אמצים. כמו ד"ר מרדכי שטיין, שהשיג ברחובות כרוזים בלתי-חוקיים, שבהם הודיע את הפרטים.

היה נדמה כאילו יקרה דבר נורא אף מן המעשה עצמו: שלא יימצא שום גוף

עמוד הפתיחה וכתבה על הנופלים משמאל קטע מהכתבה

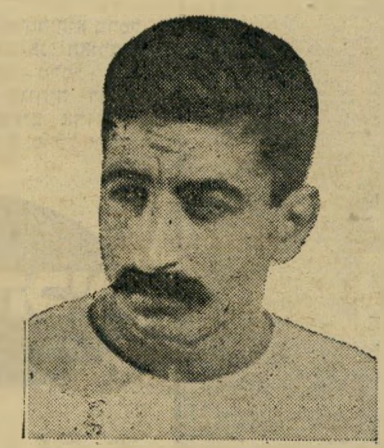
השבוי חזר מדמשק

האשה השחרחרת הנאה הבחינה בהסתר דוות המזורה ברחוב, כשעלו האנשים הורים לבית הסמוך, ידעה כי האסון פגע בשכנתה. היא עלתה לנחם אותה. כעבור רבע שעה בלבד הגיעה גם אליה הודעה. בנה, הסמל החסון מאיר יעקובי, בן 21, נהרג באותו יום ובאותו מקום בו נהרג שכנו, בנימין יעקובי, שנשא את אותו שם המשפחה, אף כי לא היתה ביניהם כל קירבה משפחתית שהיא.

כשעה שבנימין נהרג בגיבס אישם בחצר האי, הסתער מאיר בראש יחידתו על אנשי המארב. תוך כדי הסתערות פגע כדור ב-ידו, נשקו נשטט ממנה. אולם כדי לא להאט את ההסתערות, הוסיף לרוץ עכ חבריו, פצוע, שותת דם, וללא נשק, עז שנופצו על-ידי צור כדורים בכל חלקי גופו הסמל אדיר-המזדים מת במקום.

שתי השכנות, נשים שונות ככל שנושכי יכולות להיות שונות, הפכו שותפות באסון. מנחמת זו את זו. חודשיו האחרונים של מאיר לא היו שמי חיים. משך למעלה משנה ישב בשבי הסורי, הצעיר ביותר של חמשת אסירי דמשק ה-המפורסמים. הצעיר ששוטס בכל חלקי הארץ, שידע כל הר וכל סלע ושהיו לו מכרים בלתי-ספורים בכל פינה, ישב דחוק בתאו הצר. האסורים לא נתקבלו ברובות פתוחות, במשק השתרש בעל השרירים השופעים, היה רק בן 19, סברו שהוא לפחות בן 25. מאיר לא נשבר. אולם למרות שנופצו קל במרפק בשעה שנשבה, לא פסק הספק לכרסם בלבו. גם אחרי שוחרר, לא חול להרהר במקרה, לחשוש שיכולה להיות טענה נגדו. הוא הרגיש שהוא חיוב למדינה, ששסכה דם כדי לשחרר אותו. סימני דכאון עמוק ניכרו בפניו והקדרו את עיניו.

כל חייו היה מאיר יעקובי צעיר שונה לגמרי. מאז הצטרף לתנועת השומר-הצעיר, בגיל 10, התפרסם הנער בעל החולצה הכחולה והשרוכים הלבנים כאדם שבלעדי לא זו כלום. מכרכו כל תורה. במוסד החינוכי של בית-אלפא נתקבל ברובות פתוחות, במשק השתרש כבן המקום, נשא לאשה את אחת מבנות הקיבוץ. המשק גמל לו בגילוי חיבה אישית רבה בימי שבתו בשבי, ובמשלוח תבילות תדירות. הוא היה ילד נפלא, אכל טוב, תמין מרוצה, תמיד במצב-רוח טוב, נאנחה אמו הצעירה (39) שילדה אותו בגיל 18. שתיים אחרי שילדה את אחותו, "היו לו שרירים עצומים. איפה שהחזקתי בורועו לא היה נוח, לכן הלכתי עמו תמיד יד ביד. היה נדמה לי ששום כדור לא יוכל לעבור שרירים כאלה..."

מאיר יעקובי

כמשק עבד מאיר כטרקטוריסט, ובחזרו מן השבי, נכנס תורה למסלול של חיי הקיבוץ. אך כעבור חודש החליט לחזור לצבא. הוא נרשם לקורס קצינים וחיכה שיקראו לו. ושוב באה הקריאה. הפעם למלחמת סיני. הוא הצטרף ליחידה חדשה, בשורותיה סיים את חייו בתוך מטר הכדורים.

זה וליונים אופנסיבה של שלום? מה צריכה להיות התוכנית? גם בשטח זה קיבל יגאל אלון את הצעת העולם הזה: "יש לכונן חברעמים מיוחד-תיכוני, רית אזורית של עמים ריבוניים לשיי תוף-פעולה מדיני, כלכלי, תרבותי ומדעי. כל זמן שקיים מצב מלחמה בין הערבים וישראל, מהות הדבר פירצה למעצמות ה-גדולות. לתקצו יחד של סיכונים באזור!" פגרישה עם המרשל. היה זה קו בלתי צפוי מצד דובר של מיפלגה שתמכה בכל ליבה בקוה-המדיני של דויד בן-גוריון, והוציאה בממשלה בהתלהבות למען מיב-צע-סיני.

יתכן שאחד הגורמים שדחפו את יגאל אלון לחפש לו דרך חדשה היה נפוץ ב-חוויה אישית: פגישתו עם המרשל טיטו. אלון, שלא ידע על מיבצע-סיני מראש, השתתף במישלחת הברייה-הנסת, שנפגי-שה עם המנהיג היוגוסלבי שעות מעטות לפני פתיחת המיבצע, וביקשה לשכנע אותו שישראל לא תיוסם לעולם שום פער לתהתקפה. אין ספק שאלון ניזרר ב-הבטחתו זו כשנודע לו, באותו ערב, על פתיחת המיבצע. המרשל השתדל מאוד להסביר פנים למישלחת הישראלית. סיפר לה בגלוי-לב על סיכוכו עם סטאלין ("רוובלט וסטא-לין הסכימו ביניהם שכל אחד יקבל 50% מן השילטון היוגוסלביה. עשיתי פשרה ולקחתי 100% בשביל יוגוסלביה!") אי-אפשר היה לדרוש ממנו שיאמין כי ה-מיניסטר מרדכי נמיר והגנרל אלון לא ידעו על מיבצע-סיני יומיים מראש. אין ספק שהרגיש את עצמו מרומה בזדון. היה זה מזון למחשבה מצד אלון.

אנשים

במישרד-החוץ מתלוצצים כי ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, הורה לרוז את הפינוי מחצי-האי סיני, כדי ששר-החוץ לשעבר, משה שרת, שחזר השבוע מ-חוץ-לארץ, לא יסיפיק לבקר שם. נשיא המדינה, יצחק בן-צבן, בשי-חה עם הפקידים הממשלתיים הממונים על גביית המיסים: "על שני דברים עומדת מדינת ישראל — על המיסים ועל הגני-סיים".

אלוף פיקוד-הדרום, אלוף חיים לפי-קוב, בנאומו לפני כנס חטיבת השיריון בברית-חמה, בחצי-האי סיני: "עליכם להיות למומחים של מידבר, חיי מידבר ולוחמת מידבר".

חבריה-הנסת ד"ר משה סנה, בי-הכחישו את השמועות שלפיהן הוא עומד בראש הכנתו לירידת מיפלגתו למחת-רת: "מתחרת? מתי יש לי פנאי להקים אותה? שלושה ימים רציפים בשבוע אני יושב בכנסת. יומיים אני כותב באמרי לקול העם ויומיים אני מסתובב במדינה וגואס. ומתי אקים את המחתרת? ביום-השמיני?"

העיתונאי ישעיהו בן-פפורת, בי-צטוט בכתבת מפאריס בדיחה שנפוצה ב-צרפת: "כיצד אומנו הרצים המצריים ל-קראת האולימפיאדה? מישהו היה צועק: היהודים באים! ואיש לא. היה מסוגל להשיג את המצרים במרוצתם."